

ישוב ב"ה אל ה' ויאיר לנו, וראה ראיתי דברי רבנו הטור ע"ה ביור"ד סוף סי' רצ"ט וזל"ה וי"א דביו"ט ב' של ר"ה אין מתאבלין כלל דקדושה אחת להן, אע"פ שעולה אינו נוהג בו אבילות, וזו היא דעת הרמב"ם ע"ה, ולפי דעתו ודעת הגאונים ע"ה כיון שהוא דרבנן אתי אבילות יום ראשון דאורייתא ודחי ליה, הילכך נוהג בו כבשאר יו"ט ב' של גלויות ע"כ, וא"א הרא"ש ע"ה כתב אלו דברי הראשונים, אבל חכמים האחרים כתבו שאין שום אבילות דאורייתא אף ביום הראשון כי אם אנינות, וראיותיהן חזקות וברורות ולא תזון מינה ע"כ, ומ"מ לא היה מוחה במי שנוהג כדברי הגאונים ע"כ דב"ק ראה שם.

ובכן בראותי דברי קדשו של רבנו הטור ע"ה שאמר דדעת רבנו הרמב"ם ע"ה שעולה לו למנין ז' וכמ"ש"ל, לכן פניתי לדברי קדשו, לברר הדברים על בורין כי המקור הוא המאור הגדול בעולם התורה להבין דבריהם בטעמן וגימקון, והנה ראה ראיתי שם בהלכות אבל פ"י הלכה ט' שכתב וזל"ה המקומות שעושין ב' ימים טובים מונה השבעה מיו"ט ב' האחרון, אעפ"י שאינו נוהג בו אבילות, הואיל ומדבריהם הוא, עולה מן המנין וכו' ע"ש, ולעניות דעתי, מדב"ק אלה משמע להדיא דדוקא במקומות שעושין ב' ימים וכו', דהיינו ב' ימים טובים של גלויות, לא כן ב' ימים של ר"ה אינו עולה, והגם שהוא ג"כ מדבריהן, בכל זאת חלוקים הם, זה הוי מטעם ספיקא דיומא, וזה מתקנתא דרבנן ע"ה, שתקנו מהתחלה ואמרו בר"ק דהוי כיומא אריכתא, ואחר שיו"ט א' אינו עולה, הוא הדין יו"ט ב' שלו אינו עולה, ועוד הלא תראה דדוקא שם בהלכה יו"ד דבר בקדשו על יו"ט ב' של ר"ה, וזל"ה אבל אם קברו ביו"ט ב' של ר"ה אינו נוהג בו אבילות, ששניהן כיום ארוך הן, מטעם שביארנו בהלכות קידוש החדש ע"ש, שמעת מנה תרתי א' בהלכה זו שמדובר ביו"ט ב' לא זכר שר התורה אפי' ברמז שיו"ט ב' של ר"ה עולה לו, ב' אדרבה קרי בחיל ואמר ששניהן כיום ארוך הן, וזה אומר כמו יו"ט א' שאינו עולה ה"ה גם ה'ב' אינו עולה, כך נראה לעניות דעתי, וכך יש להוכיח מדברי מר"ן הכסף משנה שם הלכה יו"ד וזל"ה ומ"ש אם קברו ביו"ט ב' של ר"ה וכו', הרמב"ם ע"ה כתב שהוא חולק בזה דסוף סוף מדרבנן הוא, וכו', ורבנו סובר דכיון דכיומא אריכתא גינהו הוי כאלו גם יו"ט ב' חשיב דאורייתא עכד"ק ראה שם, וא"כ מאחר שכן הוא, פשוט דאינו עולה לו כמו יו"א, ולכן רבנו הרמב"ם דייק ותני, במקומות שעושין ב' ימים טובים מונה השבעה מיו"ט האחרון, לא כן יו"ט ב' של ר"ה שאינו תלוי במקומות, אינו עולה וכמ"ש"ל ודו"ק, ובכן מ"ש רבנו הטור ע"ה אליביה דהרמב"ם ע"ה צ"ע, ודעתו דע"ל נשגבת ממנו, מאיפוא הוציא דין זה אליביה, ומר"ן ע"ה למרות שבב"י ובכסף משנה סתם ולא באר זה, גם לא העיר על רבנו הטור בזה כדרכו בקדש, בכל זאת בש"ע יורה דעה סי' שצ"ט הביא לשון הרמב"ם ע"ה הנו' כדמותו וצלמו וזל"ה במקומות שעושין שני יו"ט מונה השבעה מיו"ט ב' האחרון הואיל ומדבריהן הוא עולה מהמנין, ומונה אחריו ששה ימים בלבד ע"ש, וזה אומר לענ"ד כמ"ש"ל, דדוקא במקומות

סאה, והרמב"ם והראב"ד ע"ה כתבו דאף אדם מטהר במעיין בכל שהוא, ור"י ע"ה כתב כסברא הראשונה, ולזה הסכים א"א הרא"ש ע"ה עכ"ל, וכן סתמו רבותינו ע"ה בעלי הש"ע בסעיף א' ולא הביאו בכלל דעת המקילים עכד"ק, וסמך ליה כתב באות יו"ד וזל"ה והנה באמת אין נ"מ למעשה דרוב הגופים אינם מתכסים בפחות מארבעים סאה, שהרי מטעם זה הוי השיעור דארבעים סאה כמו שנתבאר, ובגוף גדול הרבה שגם מ' סאה לא יספיקו לכסות כל הגוף, פשיטא דגם במקוה וגם במעיין צריך יותר, דהעיקר מן התורה בכיסוי כל הגוף, ובגוף קטן שבפחות די לו, גם כן צריך מ' סאה כדעת האוסרים וכדעת הטור והש"ע ע"ה עכד"ק ראה שם, הנה דב"ק קרי בחיל ג"כ כמ"ש"ל, וזה פשוט ב' ברור השם. וכל זה תוספת טובה ורבה למה שכתבתי שם בחלק ג' בתשובתי הנ"ל בהרחבה מפי סופרים ומפי ספרים ובתוספת נפך משלי כיד ה' הטובה עלינו ב"ה, ראה שם ויערב לך. וצור ישראל יצילנו משגיאות, ויראנו מתורתו הק' נפלאות, ויטהר לבבנו לעבודו ובאמת ובתמים, תמיד כל הימים, ויערה עלינו ועל כל ישראל אחינו, רוח קדושה וטהרה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראתו הטהורה, כנה"ר, כי הוא זה מה שנראה לעניות דעתי, בעזרת צורנו צור ישועתי, מחסי ומצודתי, החו"פ ירושלים ע"ה ק תובב"א, היום י"ג שבט התש"ן ליצירת, עבד האל הנאמן.

יהושע מאמאן נר"ו

סימן ב

אם יו"ט שני של ר"ה עולה למנין ז'.

בענין אם יו"ט שני של ר"ה עולה למנין ז', לענ"ד נראה דלדעת מר"ן מלכא ע"ה אינו עולה, שהרי ביורה דעה סי' שצ"ט סי"ג פסק וזל"ה במקומות שעושין שני ימים טובים, מי שמת לו מת ביו"ט שני שהוא יו"ט האחרון של פסח או של חג, או ביו"ט שני של עצרת, וקברו בו ביום נוהג בו אבילות, הואיל ויו"ט שני מדבריהם, ואבילות יום ראשון שהוא יום מיתה וקבורה של תורה, ידחה עשה של דבריהם מפני עשה של תורה, אבל אם מת ביו"ט ב' של ר"ה וקברו בו ביום אינו נוהג בו אבילות, ששני הימים כיום ארוך הם וכו' והעולם נוהגין שלא להתאבל ביו"ט ב' של גלויות על שום מת אפי' הוא יום מיתה וקבורה, הג"ה, דסוברין כדעת האומרים שאין שום אבילות דאורייתא, וכן המנהג פשוט ואין לשנות ע"ש, וכן הוא באורח חיים סי' תקמ"ח סי"ג ע"ש, וא"כ אחר שהוא ע"ה סובר דאליהם כל כך כיום ראשון ממש לדחות אפי' אבילות דאורייתא, א"כ נראה פשוט דדעתו דע"ל דאינו עולה ג"כ למנין שבעה, ולענ"ד נראה שגם רבותי הסוברים שאין שום אבילות דאורייתא, (רבנו הרא"ש ודעמיה, הובאו דב"ק שם בדברי מר"ן ובהג"ה שם סי"ג וכמ"ש"ל), בכל זאת יודו דאינו עולה, אחר שהם כיומא אריכתא ממש לחומרא לענין ביצה וכו' כמ"ש באור"ח סי' תקי"ג ראה שם.

שעושים ב' יו"ט, לא כן ר"ה דאינה תלויה במקומות בכלל לא, וכמש"ל ודו"ק.

ושוב ראה ראיתי שם בהרמב"ם ע"ה בפירוש הרדב"ז ע"ה מכ"י ד"ה אבל אם קבר מתו ביו"ט שני וכו', כתב וזל"ה לא נתבאר בדברי רבנו אם יו"ט שני של ר"ה עולה למנין ז' או לא, והטור כתב בשם רבנו אע"פ שעולה אינו נוהג בו אבילות, ולא ידעתי מנא ליה הא, שלא כתב רבנו כן אלא בשאר ימים דלא הוי יומא אריכתא, ואין דעתי כן, כיון דאלים טעמא דיומא אריכתא לבטל אבילות יום ראשון שהוא מן התורה, כ"ש שיועיל לומר שלא יעלה, דאין סברא לומר דמקצת היום יעלה ומקצתו לא יעלה, וכבר הארכתי בזה בתשובת שאלה עכד"ק ראה שם, וראיתי דב"ק אלה ושמחתי וששתי כעל כל הון שכיוונתי לדעתו דעת עליון מ"ש בהלכה זו בטעמה ונימוקה ב"ה.

והב"ח ע"ה שם ביורה דעה סי' שצ"ט האריך בזה ברוח מבינתו, וצדד לכאן ולכאן וזל"ה ר"ה ויום הכפורים חשיבי כרגלים וכו', לכאורה משמע דבראש השנה אין יום שני עולה למנין, כיון דלאו משום מנהג נקבע, והכי נמי משמע קצת מלשון הרמב"ם ע"ה הביאו בש"ע, וזל"ה המקומות שעושים ב' ימים טובים וכו', מדכתב המקומות וכו', משמע דוקא בשני ימים טובים של גליות וכו', אבל ר"ה שעושים אותו בכל מקום אינן אלא מיום שלאחריו דכיומא אריכתא גינה, וגדולה מזו כתב רבנו בשם בע"ה דאפי' בקובר מתו קודם ר"ה לא נמנה יום ב' של ר"ה ליום בפני עצמו למנין ל' מטעם דהני תרתי יומא דר"ה ביומא אריכתא דמיין, וכ"כ הר"ר ירוחם להדיא, ומביאו הב"ח, וכתב דדבריו הם לדעת בעה"ג וכו' וכו', ראה שם מה שהאריך לכאן ולכאן, ובסו"ד כתב וזל"ה ועוד נראה דאף להרמב"ם ע"ה אין חילוק בין יו"ט ב' של גליות ליו"ט ב' של ר"ה אלא להיכא שמת לו מת ביו"ט ב' דאין אבילות בר"ה כיון ששניהם יום ארוך, ובשל גליות איכא אבילות, אבל שיהא עולה למנין ז' מודה דעולה אף יו"ט ב' של ר"ה וכו', ומ"ש הרמב"ם המקומות וכו', ר"ל כל המקומות שעושים ב' יו"ט אפי' באר"י כגון ר"ה, ולהוציא ממקצת גאונים דבא"י אין עושין רק יום אחד אף בר"ה, והכי משמע להדיא בהגהות מיימוני דעולה יו"ט ב' של ר"ה למנין ז', אלא דבמהרי"ל ע"ה כתב דלא היה מורה הוראה להקל ביו"ט של ר"ה, אפשר דלא אמר בה הוראה כלל, לא לאיסור ולא להתיר, ולפי ענ"ד דבר פשוט דאין חילוק ואפי' ביו"ט ב' של ר"ה עולה וכו' עכד"ק ע"ש, אך אמנה מ"ש הוא (רבנו הב"ח ע"ה) למעלה דמ"ש הרמב"ם המקומות וכו', ר"ל כל המקומות אפי' באר"י וכו' וכמש"ל, אחר המחיר מעוצם קדושת כת"ר הק' והנפלאה, זה דחוק מאד לענ"ד המעט, ואתה הראת גם מר"ן מלכא ע"ה הביא אותו לשון בש"ע, ולא רמז זה אפי' ברמז לא בביתו הגדול ולא בש"ע, והסברא רבה נוטה רק כהצד הראשון שכתב שמה וכמש"ל, והרי גם הרדב"ז ע"ה מכ"י כך סובר וכמש"ל, שא נא עיניך וראה.

וגם מהרי"ל ע"ה הבי"ד הט"ז ע"ה שם סי' שצ"ט סק"ו, וזל"ה יו"ב של ר"ה איני מורה שיעלה

למנין ז', ואמר שכן הוא במיימוני וכו' ע"ש, ומדב"ק אלה משמע להדיא דסבר לה מר שכך דעת הרמב"ם ע"ה, וא"א לומר שמ"ש במיימוני היינו הגהות מיימוניות, שהרי הב"ח ע"ה כתב דמשמע בהגהות מיימוני דעולה יו"ט ב' של ר"ה למנין ז', אלא דבמהרי"ל ע"ה וכו' ע"ש וכמש"ל, שא נא עיניך וראה, ועוד לפי האמור בדב"ק מוכרח לומר דמ"ש מהרי"ל ע"ה איני מורה, היינו בהחלט אינו מורה להקל, ודלא כהב"ח ע"ה אחר המחיר מקדושת כת"ר הקדושה והנפלאה, שמסתפק בזה כמ"ש וזל"ה אפשר דלא אמר בה כלל הוראה לא לאיסור ולא להתיר ע"ש וכמש"ל, וגם הט"ז ע"ה איהו גופיה כך דעתו דע"ל אליביה דמהרי"ל ע"ה, כמ"ש בלשונו הקדוש ומ"מ אין לנו אלא כפסק הש"ע באור"ח דיו"ט של גליות עולה אפי' מת ונקבר בראשון ע"י הגויים, וטעם שהחמיר מהרי"ל ע"ה בר"ה לפי שהוא כיומא אריכתא עם היום הראשון וכו' ע"ש, וזאת אומרת דס"ל שמהרי"ל ע"ה מחמיר בהחלט, ודלא כהב"ח ע"ה שמסתפק בזה, כך נראה לענ"ד המעט, אך הט"ז ע"ה יצא לחלק בין מת ונקבר ביום של ר"ה, למת ונקבר ביו"ב ראה שם ודו"ק.

והואלתי לבאר עוד ששם באור"ח ס"ב כתב רבנו הרמ"א ע"ה וזל"ה אם יום ב' של ר"ה עולה למנין ז', עיין ביור"ד סי' שצ"ח סי"ג בהגהות ע"ש, והרב משנה ברורה ע"ה שם סק"ט כתב על זה וזל"ה מ"ש עיין ביור"ד וכו', ט"ס הוא כי לא נזכר שם מדין זה ע"ש, ודב"ק אלה לקוחים מדברי לבושי שרד, כמ"ש שם בשער הציון ע"ש, והכפ"ה ע"ה שם אות ט' כתב וזל"ה ויש לומר שרומז על מ"ש שם בהג"ה דאין שום אבילות דאורייתא וכו' ע"ש, וא"כ כיון שהוא מדרבנן הולכין בספיקו להקל, ועל כן גם יו"ט ב' של ר"ה עולה למנין ז', ולא אמרינן דכיומא אריכתא דמיא, ועיין לעיל בס' תקכ"ו אות כ"ט עכ"ד ע"ש, ואחר המחיר מקדושת כת"ר אין יישובו זה עולה על נכון, כי למרות ששם אמרו שהעולם סוברין שאין שום אבילות דאורייתא, בכל זאת יש לומר בפשיטות דלכ"ע הוי כיומא אריכתא ממש, וכמו דיו"א אינו עולה גם יו"ב אינו עולה ודו"ק, ודברי לבושי שרד, והמשנה ברורה ע"ה צדקו יחידי, שאמרו שזה ט"ס דאין שום ראייה משם.

ומ"ש עוד שם הכפ"ה ע"ה וזל"ה ועיין לעיל סי' תקכ"ו אות כ"ט ע"ש, גם משם אין ראייה לדבריו, כי שם מדובר במת גופיה, לכן הקילו בו, לא כן באבילות יש לומר בפשיטות שלא הקילו, כי שניא דא מן דא ודו"ק.

ורבותי האחרונים ע"ה הקילו בזה, אך אמנה יש ג"כ איזה חילוקים ביניהם, הל"ה ביורה דעה שם סי' שצ"ט סק"ה כתב וזל"ה מיו"ט ב' האחרון, עיין באה"ט (מ"ש בשם ב"ח, ותשובת גינת ורדים כלל ה', ותשובת תורת חיים סי' י"א ע"ש), ועיין בתשובת ב"ח החדשות סי' ט' שהאריך להחזיק דעה זו דיום ב' של ר"ה עולה לו, וכן יו"ט ב' של גליות שחל בשבת וכו', וכן פסק בתשובות הרדב"ז ח"א סי' ס"א דיום ב' של ר"ה עולה ע"ש, וכ"כ בסוף ספר משאת בנימין, אכן

בתשובת פרה מטה אהרן ח"א סי' צ"ח לא פסק כן, ומחלק דהיכא דהוי יום ב' יום מיתה וקבורה עולה, אבל אם מת ביום א', דאין ביום ב' אבילות דאורייתא או אינו עולה, ומפרש כן דברי הרדב"ז ע"ה הג"ל שכתב דעולה, היינו היכא דהוי יום מיתה וקבורה, והסכים עמו הרב מוהר"ר מיכאל הכהן זצ"ל ע"ש עכ"ל ראה שם, ועוד במשנה ברורה באור"ח סי' תקמ"ח סק"ח כתב וז"ל וה"ה בשני ימים טובים של ר"ה, בין שנקבר ביום א' ע"י גויים, בין שנקבר ביום ב', שאינו נוהג בהם אבילות לכו"ע, מ"מ יום ב' עולה לו מן המנין ע"ש, ושם בשולי היריעה סק"ה ציין וכתב וז"ל מ"א ויש"ד ביור"ד סי' שצ"ט, וב"ח שם וא"ר וישועות יעקב וח"א, דלא כהט"ז וסייעתו שמחמירין בזה ע"ש, ועוד הכף החיים ע"ה שם באור"ח בסי' הג"ל סק"ו ציין להפוסקים הגו', והוסיף וציין להמב"ט ח"ב סי' ס"ט, ופרח מטה אהרן הגו', שפסקו כותיה דהט"ז שחלק בזה וכמש"ל, והוסיף וכתב וז"ל אמנם המ"א סק"ב כתב דיש להקל כהב"ח ודעמיה ע"ש, וכ"כ אליה רבה אות ב' וכן בתורת חסד סי' ד', ובגור"ר חיו"ד כלל ה' סי' ו', הסכימו להלכה כהב"ח ע"ה ע"ש, וכן הסכים בית דוד סי' שי"ג, שו"ג אות ג', ישועות יעקב אות ג' מטה יהודה בספרו שבט יהודה על יורה דעה סי' שצ"ט, וכתב שם וכן הם נוהגים, וכן העיד מהר"ם אמארייליו זצ"ל שכן נעשה מעשה בבית דינו של הרב פרח מטה אהרן, והביא דבריו בספר תורת חיים (הקדמון) ח"ג, בספר עוללות הכרם סי' נ"א, י"א בהגב"י, ערוך השלחן אות א', נהר שלום אות ב', חכמת אדם כלל קס"ט אות ב', משנה ברורה אות ח' ע"ש עכ"ל ראה שם.

ובכן אחר שראה ראינו לרבנותי ע"ה הנ"ל אחד לאחר, והם אמרו בר"ק להקל גם ביום טוב ב' של ר"ה, למרות שיש מהם ע"ה שמחמירין היכא דמת ביום א' דאין ביום ב' אבילות דאורייתא או אינו עולה וכמש"ל, בכל זאת אחר דק"ל להלכה ולמעשה שהולכין באבילות להקל כידוע וכמ"ש לקמן, לכן יש להקל בכל מקרה לפסוק דעולה, כך נלע"ד, בעזר אלהי ישועתי.

והילך ביאור הפרשה הגו' בהרחבה, כיד ה' הטובה עלי, הלא היא, אעיקרא דדינא אי אמרינן הלכה כדברי המיקל באבילות גם בפוסקים, ראה נ"א בספרי עמק יהושע חלק א' חלק אור"ח סי' ח"י, ושם שם הארכתי בפרשה זאת כיד ה' הטובה עלי מפי ספרים ומפי סופרים ב"ה, וזו הלכה העליתי בסיכום בזה"ל, זאת עולה מן המדב"ר כמה וכמה גדולים, קמאי ובתראי ורוב הפוסקים האחרונים ומתוכם כעין החשמל מר"ן החיד"א ע"ה כלם סברי מרג"ז דק"ל הלכה למעשה, הלכה כדברי המיקל באבילות גם בפוסקים, וההוא אמר במפורש דהיינו אפי' יחיד נגד רבים וטעמו ונימוקו כמש"ל, (שם באותו פסק הלכה) ראה שם ותרוה צמאונך.

ב) אם הולכין באבילות להקל גם נגד מר"ן מלכא ע"ה, יש מחלוקת בזה ראה בסה"ב יביע אומר חלק א' בחיו"ד סי' כ"ה אות י"ד שהביא דברי קדשם אחד לאחר זה אומר בכה וזה אומר בכה, והוא שליט"א הכריע להחמיר וז"ל ומ"מ לפי ענ"ד נראה

שהעיקר להלכה בזה כדברי מר"ן החיד"א ע"ה שאין לומר הלכה כדברי המיקל נגד הש"ע וכו', ולהכי תסגי לן להקל בדבר שלא נפסק להלכה בש"ע, וזה ברור עכ"ד ראה שם.

אך אמנה בטל ילדותי שמעתי מפי קדוש מגי"ר מר אבי מו"ר ע"ה שהמנהג אצלינו בעיר מולדתי צפרו מארוקו, מקדם קדמתא להקל באבילות כדעת רבנו מור"ם ע"ה למרות שהוא נגד דעת מר"ן מלכא ע"ה, הלא תראה הלכה רווחת אצלינו להסתפר ביום ל"ג לעומר בבוקר כדעת הרמ"א ע"ה (באור"ח סי' תצ"ג ס"ב), ולא כדעת מר"ן מלכא שאמר עד יום ל"ד בבקר (שם ס"ב), וזולת איזה תלמידי חכמים שמחמירין, ולא מסתפרין עד יום ערב חג השבועות, כדעת רבנו האר"י ע"ה, הובאו דב"ק שם בכף החיים בסי' הג"ל אות י"ב, י"ג, ואות כ"ה ראה שם ומשם באר"ה, ובימים האלה ראה ראיתי שכן כתב ג"כ עמיתו הרה"ג ישמ"ח עובדיה זצ"ל בספרו ישמ"ח לבב שם בלקוטי דינים דף ס"א ע"ג וז"ל עוד כתב שם הגאון החיד"א ע"ה דהיכא שנתפשט המנהג להחמיר אין להקל מטעם זה, וכן אין להשתמש בכלל זה נגד פסק מר"ן ע"ה שקבלנו הוראותיו ע"ש, וקבלה בידינו שהמנהג הפשוט בדיני אבילות להקל כדעת מור"ם ע"ה הפך פסק מר"ן ע"ה, כי על כן אין אנחנו נוהגים בכפיית המטה וחליצת כתף, ואין אנחנו נוהגים דין אבילות ביו"ט ב', וכן בדיון כל המתאבל עליו מתאבל עמו, ושאר דיני אבילות, כן שמעתי מרבתי, וכן אנחנו נוהגים עד היום עכ"ד ע"ש, אך מ"ש הרב ישמ"ח לבב הגו"ל בהמשך דבריו ואין אנחנו נוהגים דין אבילות ביו"ט ב', שא נא עיניך וראה, לא דק בזה שהרי מר"ן מלכא למרות שבאורח חיים סי' תקמ"ח ס"ג, אמר שנוהג בו אבילות, בכל זאת איהו גופיה ביור"ד סי' שצ"ט סי"ב כתב וז"ל והעולם נוהגין שלא להתאבל ביו"ט ב' של גלויות על שום מת, אפי' הוא יום מיתה וקבורה, הג"ה, דסוברין כדעת האומרים שאין שום אבילות דאורייתא, וכן המנהג פשוט, ואין לשנות ע"ש, וכן ציין הכפ"ה שם באור"ח בסי' הגו' אות ב' ואות י"ג ע"ש, ומ"ש עוד הרב ישמ"ח לבב הג"ל, כי על כן אין אנחנו נוהגים בכפיית המטה כמ"ש מר"ן ע"ה וכמש"ל, גם בזה לא דק, שהרי מר"ן מלכא ע"ה גופיה ההו"א ביורה דעה סי' שפ"ז ס"ב, וז"ל עכשיו לא נהגו בכפיית המטה, מפני שיאמרו הגוים שהוא מכשפות, ועוד שאין המטות שלנו עשויות כמטות שלהן כדי שיהא ניכר בהם כפייה ראה שם.

ולענ"ד נראה דהיינו טעמא שרבנותי ואבותי ע"ה נהגו להקל באבילות כדעת הרמ"א ע"ה, וכמש"ל, דעתם דע"ל היא אחר שראו ברוח מבינתם שדעת רוב הפוסקים להקל באבילות, ומר"ן החיד"א ע"ה איהו גופיה ההו"א בברכי יוסף יורה דעה סי' שצ"ו אות ג' משם הגאון הקדוש הרב גנת ורדים סי' יו"ד דכלל זה עביד ומהני אפי' ביחיד נגד רבים ע"ש, לכן בכחם הגדול והקדוש פסקו והנהיגו להקל באבילות אפי' נגד מר"ן מלכא ע"ה ודו"ק. מסקנא. יום ב' של ר"ה, עולה לו למנין ז' וכמש"ל מילתא בטעמא, שא נ"א עיניך וראה, כי הוא

זה מה שנראה לענ"ד, בעזר אלהי ישועתי, וצווי"מ,
 ע"ימ"ן, עבד האל הנאמן.
יהושע מאמאן נר"ו

סימן ג

המאבד עצמו לדעת רח"ל. אין לו חלק לעולם הבא.

לכבוד ידידי יקירי, החכם השלם והכולל, אור גולל,
 וחין ערכו מי ימלל, נאווה צוארו בתרומים
 חדים, ועטו עט דודים, איש שלומי, רבי דוד רווימי
 הי"ו, לגוי עצום ורב אמץ.

רב אהבה!

קבלתי גליונותיו היקרות המסודרות בטוב טעם ודעת,
 ברוח מבינתו, בישראל ירבו כמותו, והנני
 להשיב מפני הכבוד כי רב הוא בעיני אלהים ואדם,
 ואומר ראשית כל ידוע ומפורסם בעולם התורה וההלכה
 והאגדה, שענין זה של המאבד עצמו לדעת רח"ל הוא
 ענין חמור מאד מאד, ואמרו עליו רבותי הראשונים
 ע"ה שאין לו חלק לעולם הבא, ראה נא בסה"ב אשר
 לשלמה (להרב הגאון הקדוש המופלא, כקש"ת
 וכמהר"ר שלמה אבן דאנן זצ"ל וזיע"א) בסי' ג' שדבר
 בקדשו בענין זה, ואלה דב"ק מועט מחזיק את המרובה,
 וזל"ה תשובה, אהה כמה גדול עון זה, ומקרא דאך את
 דמכם נפיק, כדכתב הרמב"ם ע"ה במו"ל, וראה זה חדש
 מצאתי להרב פני יהושע מציעא דף ג"ט שכתב דהמאבד
 עצמו לדעת, הוא עון גדול שנאמר בו כל המע"ל אין
 לו חלק לעולם הבא רח"ל עי"ש, והרב יד שאול ע"ה
 בהגהותיו על הש"ע כתב שגור בפי העולם דאין לו חלק
 לעולם הבא וכו', והביא דב"ק הפני יהושע הנ"ל שכן
 כתב בפשיטות, וכתב וכו', ופוק חזי גברא רבה קא
 מסהיד עלה עכ"ד קדשו ראה שם, וראה עוד בסה"ב
 יביע אומר ח"ב בחיור"ד סי' כ"ד, חלק ו' בחיור"ד סי'
 ל"ו שהאריך בפרשה זאת ברוח מבינתו כדרכו בקדש,
 מפי סופרים ומפי ספרים, שאמרו ברו"ק שהמאבד עצמו
 לדעת אין לו חלק לעולם הבא רח"ל, ראה שם ומשם
 באר"ה עוד בהרחבה ב"ה.

ואנכי ב"ה על משמרתי משמרת הקדש אני עומד,
 ואומר פשו"ב דאסור לחשוב וכ"ש לומר שמי

שהוא נמצא בצרות רבות ואי אפשר לו להתפטר מצערו
 רק על ידי שיאבד עצמו, מותר לו ח"ו לעשות הדבר
 הרע הזה, ישתקע הדבר ולא יאמר, כי עון זה גדול
 מנשוא וכמש"ל, והן אמת כי בספר בשמים ראש כתוב
 שאם היה בצרת נפשו שלא יוכל שאת אין בזה איסור
 המאבד עצמו לדעת עי"ש, אך כל גדולי הפוסקים
 ראשונים ואחרונים חלקו עליו, והגאון הקדוש רבנו
 החיד"א ע"ה בסה"ב שם הגדולים כתב עליו וזל"ה
 ואשמע אחרי קול רעש כי יש בספר זה (בשמים ראש)
 קצת דברים זרים וכו' ולכן הקורא בו לא יסמוך עליו
 דאפשר דתלו בוקי סריקי בגדולים, עד אשר יחקור
 ויברר הדברים, ודברי אמת נכרים, ודי בזה עי"ש, והביא
 דבריו הגאון הקדוש אשר לשלמה הנ"ל, ושם הביא עוד

דברי הגאון הקדוש חתם סופר חלק יורה דעה סי' שכ"ו,
 ואמר וזל"ה דמההיא דפ"ק דע"ו, דרבי חנניה בן
 תרדיון ע"ה שלא פתח פיו שיכנס בו האש, ואמר מוטב
 שיטלנה מי שנתנה, ואל ישלוט הוא בעצמו, נודיף ספר
 בשמים ראש, הבי"ד הפ"ת שם, וכתב שגם בספר הר'
 אבל פסקק עליו בזה, וכתב דלאו גושפנקא דהרא"ש
 חתם עלה עי"ש, וסיים עלה הגאון אשר לשלמה הנ'
 וכתב וזל"ה ואנחנו אין לנו אלא דברי מר"ן ע"ה שכבר
 אבותינו ורבותינו ע"ה קיימו וקבלו עליהם ועל זרעם
 את דבריו, ומדבריו מוכח דלא ס"ל כההיא תשובה (של
 בשמים ראש), שהרי כתב בש"ע שעלה מיד דרך כעס
 או שהיה מציר, ולשון זה יורה דלא ס"ל כההיא תשובה,
 וגם מההיא דהרא"ש ע"ה דפרק אין מגלחין שהגיה דאם
 היה קטן וכו', מוכח דההיא תשובה לאו דהרא"ש היא,
 שהרי התם אבד עצמו מחמת שהפחידו אביו, ואפי"ה
 כתב הרא"ש דהיינו טעמא משום דהוי קטן וכו' עי"ש,
 ולפי קו"ד ישתקע הדבר ולא יאמר דהיאך פה קדוש
 יאמר ח"ו דבצרת נפשו שלא יוכל שאת אין בזה איסור,
 חלילה, והאמת יורה דרכו דלאו גושפנקא דהרא"ש ע"ה
 חתים עלה, וגם הרגיל בלשון הרא"ש יבחין שאין לשון
 תשובה זו דהרא"ש עכ"ד קדשו ראה שם ומשם באר"ה.
ועוד ראה נא בסה"ב יביע אומר בסי' הנ"ל, שהביא
 דברי הגאון הקדוש המחבר סה"ב טוב טעם
 ודעת תליתאה ח"ג סי' ר"ב, שדחה דברי בשמים ראש
 הנ"ל, וכתב עליו שכל דבריו תמוהים וישתקע הדבר
 ולא יאמר עי"ש, וכיוצא בזה כתב בשו"ת רב פעלים
 (לרבנו הקדוש בן איש חי ע"ה), ח"ג בחיור"ד סי' כ"ט,
 שכל דברי בשמים ראש הנ"ל תמוהים, וכל מה שחשב
 הרב כרך של רומי סי' י"ד ליישב תשובת בשמים ראש,
 ירד להציל ולא הציל כלל עי"ש.

ועוד הביא שם מ"ש בשו"ת שערי רחמים (פראנקו
 זצ"ל) בחיור"ד סי' ל"ב, שישב על מדוכה זו
 וכתב שג"ל ראה נכונה מההיא דאחיתופל שאין לו
 חלק לעוה"ב, והיינו על שחנק את עצמו, ואין לומר
 דאנוס הוא שנתירא מדוד המע"ה שימיתוהו, כההיא
 דשאל ע"ה שהרג עצמו מיראתו מהפלשתים, דשאני
 התם דהשיב אוס גמור, שאם יתעללו בו הפלשתים
 והוא מלך ישראל, יהיה חילול ה' ב"ה בדבר, מה שאין
 כן כאן שבדין היה דוד הורגו, והיה לו לקבל הדין וכו'
 עי"ש, ומשם באר"ה, ומכאן תשובה נצחת למ"ש כבודו
 בגליונותיו הנ"ל.

והמשנה שהביא כבודו, של התנא האלהי יהושע בן
 פרחיה (מסכת אבות פ"א), שאמר והוי דן
 את כל אדם לכף זכות עי"ש, אינה שייכת לענין זה של
 מאבד עצמו לדעת בכלל, דלא ראי זה כראי זה, כרחוק
 מזרח ממערב, (וראה ג"א פירוש המשנה הזאת בפי'
 הרמב"ם, ורבנו עובדיה ברטנורא, ומגן אבות וכו',
 ומשם באר"ה), לא כן במקרים כאלה חו"מ, הרב המוסמך
 להוראה או הדיין המצויין, בבוא מקרה כזה לידו הוא
 חוקר ודורש איך היה, ומכריע לפי ההלכה והאומדנה
 הברורה מה לעשות לו לפום דינא, אם הוא בסוג מאבד
 עצמו לדעת, אם לאו, כגון אם במקרה נמצא אדם חנוק
 ותלוי בחדר סגור מבפנים, או נמצא זרוק שזרק עצמו
 מאגרא רמא וכיוצא בזה, ואין אתנו יודע איך קרא